

**EDUARDAM ZARIŅAM – 140
(1875.-1954.)**

Viens slēdža klikšķis, un nākotnei saglabāta kāda unikāla lietu kārtība. Fotogrāfijas spēja apstādināt laika plūdumu – kaut vai tikai uz fotopapīra – ir apbrīnojama. Par to liecina arī šī slaidrāde. Tā gādā, lai mēs atcerētos fotogrāfa Eduarda Zariņa tverto daudzu gadu neiedomājami daudzveidīgo sadzīves atspoguļojumu un, lai nākamās paaudzes uzzinātu, kāds dzīves ritums bija Alūksnē pagājušā gadsimta 20.-30. gados

«Kad skraidīju pa Ķikšiem ar saulē izbalinātiem matiem, lielie mani sauca par Ali. Taču, kad pagalmā ienāca kāds svešs, visiem es biju Minnes dēls. Lai nu kā – Minne sava dēla labā darīja visu iespējamo. Vienu ziemu bija mācībā pie šuvējas Alūksnē. Sašuva savam puikam matroža uzvalciņu. Par spīti tiem, kas smējās, lai ir kā nevienam. Cepuri ar matroža lentēm Alūksnē pie žīda nopirka. Es vairs īsti neatceros, kādā flotē un uz kāda kuģa Minnes dēls dienēja...Būs jāpapēta uzraksts uz lentes, jo māte mani tā sapostu arī pie fotogrāfa Zariņa aizveda. Bildes dalīja bagātiem radiem, lai tie zina, kāds Minnes dēls...Viena kartiņa man vēl šodien saglabājusies...»

Pelēcis Aleksandrs. Puiciska dvēsele. Rīga, «Liesma», 1990., 99.-100.lpp.

«...pienāca laiks, kad visiem mālupiešiem jaunas pases deva. Bet, lai pases dabūtu, desmitnieks visiem pavēstes atnesa. Lai ierodas tad un tad uz pagasta māju. Tur būs fotogrāfs, un tas par vienu latu uz galviņas nobildēs jaunās pases īpašnieku. Visi ... tad arī sadabūja to latu un cits kājām, cits ar piena vedēju nokļuva pagastā, jo tas fotogrāfs tur veselu nedēļu darbojās, lai visus mālupiešus pārfotografētu. Kas gribēja un kam naudas vairāk, varēja pie viņa arī krūšubildes pastellēt vai visā augumā noņemties. Skunstniekam pat “dikurācija” bija, ko aiz muguras palikt, lai izskatītos, ka tu pie pils esi noņēmijs. No mūsu mājiniekiem gan neviens to pili negribēja. Pietika, ka par latu būs sešas mazas bildītes.»

Šie stāsti arī mūs aizvedīs pie Alūksnes iecienītā fotogrāfa Eduarda Zariņa, kura darbnīca, jeb kā toreiz teica- fotogrāfiskā iestāde atradās Dzirnavu ielā. Viens no vecākajiem Alūksnes fotogrāfiem dzimis 1875.gada 14.janvārī Gaujienas pagasta Trapenes ciema «Lejaslāčos» turīga zemnieka saimniecībā. Tēvs Jānis un māte Līze apsaimniekoja turpat vai 70 ha zeme, bija septiņas saimniecības ēkas un dzīvojamā māja ar piecām istabām. Vecāki spēja dot izglītību trim savām atvasēm. Eduards 1900.gadā aizbrauca uz Pēterburgu un iestājās Štiglica Centrālajā tehniskās zīmēšanas skolā.

**Eduards Zariņš
izmācījies Štiglica
Centrālajā tehniskās
zīmēšanas skolā
Pēterburgā, 1903.gadā
atvēra fotodarbnīcu
divstāvu koka ēkā pie
baznīcas.
Foto 20.gs. sāk.**

Sākotnēji viņš telpas
īrēja, bet vēlāk
uzsāka sava nama
celtniecību. To
izpircis 1931.gadā.
Foto 1910.g

**Mājas gala
sienu greznoja
meistara
reklāma.**

**Ed.Zariņš bija
tik iecienīts, ka
to neaizkrāsoja
pat tad, kad
fotosalonam
bija jau cits
īpašnieks. Foto
1920- tie g.**

Alūksnes Panorāma

Foto 1930-tie g.

Foto 1957.g.

Fotogrāfs precējies ar Annu Zariņu, ģimenē 1912.gada 4.maijā piedzima meita Ērika (vēlāk Krauja).

Kāzu viesu vidū - Eduards Zariņš no labās puses, priekšā sieva Anna un stāv meita Ērika

Ērika Krauja kopā ar skolas biedriem Alūksnē 1960.gadā. Dzīves lielāko daļu nodzīvojusi Dobeles rajonā, kur strādāja par ārsti tuberkulozes sanatorijā. Bijusi represēta.

Meitas Ērikas vīrs bija Latvijas armijas virsnieks un Alūksnes kora dirigents Jānis Krauze. Vēlāk mainījis uzvārdu uz Krauja. Arestēts 1941.gadā, nošauts

1928. gadā ģimene pārcēlās uz Rīgu, lai meita varētu iegūt labu izglītību. Ērika beidza jurisprudences studijas un sāka studēt medicīnu. 1941. gada janvārī piedzima Jutta. Represijām sākoties, tika arestēts viņas vīrs, kurš bija virsnieks Latvijas armijā. Tikai liktenīgas sagādīšanās dēļ Jutta nenonāca Sibīrijā, jo viņu pieskatīja vecmāmiņa Anna, kamēr Ērika kārtoja pēdējos eksāmenus. Arī viņa bija izsūtāmo sarakstos.

Pasāpomsā I rindā tēvā's no māsī's rūpmīn' š'ors
 II rindā sēd. arhā's no māsī's māsītīs Kalniņš, Irīna - Zariņš
 pīnlat's vīd. Esmā's dēd. Osmā's, sēdēt' dēd.
 III rindā sēd. pīnlat's Stendā's, cītutā's fotogr. Zariņš
 IV rindā pīnlat's Stendā's cītutā's vīdlat. Esmā's dēd. Nīdā's
 māsī's māsītās māsītēs etc

Eduards Zariņš bija sabiedrīks un vispusīgs sava laika cilvēks, kopā ar sievu piedalījās kultūras pasākumos, bija aktieris teātra izrādēs, mācījies gleznošanu, uzrakstījis lugu “Līčupes krastos” un romānu «Papardes zieds»

Foto 1920-tie gadi, Gaujienas kapos. Ed.Zariņš guļus no kreisās puses, aiz viņa Ērika

**Ed.Zariņa mājas pagalmā esot bijušas glīti iekārtotas vietas
priekš fotografēšanās**

1944. gadā Anna un Eduards Zariņi ar četrus gadus veco mazmeitu devās bēgļu gaitās un par viņu mītnes zemi kļuva Vācija.

**Ed.Zariņš ar sievu Annu un mazmeitu Juttu emigrācijā
Feldafingā Vācijā 1952.gadā**

Še dus
EDUARDS ZARINS
1875 Trāpenē, Latvijā
1954 Würzburg'ā
ANNA ZARINS
dz. Koks
1883 Alsvikos, Latvija
1958 Würzburg'ā

Fotogrāfs miris 1954.gada 11.augustā. Sieva Anna Zariņa mirusi 1958.gadā. 2013.gada 5.oktobrī notiek Ed.Zariņa un viņa sievas Annas pārnākšana no Vircburgas (Würzburg) Vācijā uz Gaujienas dzimtas kapiem blakus saviem vecākiem

Fotogrāfija ir vienīgā “valoda”, kas saprotama visās pasaules malās, un, vienodama visas tautas un kultūras, tā sajūdz vienkopus cilvēku dzimtu. Būdama neatkarīga no politikas diktāta – kur cilvēki ir brīvi -, tā patiesīgi atspoguļo dzīvi un notikumus, ļauj mums dalīties cerībās un bēdās, izgaismo politisko un sociālo situāciju. Mēs kļūstam par cilvēces cilvēcības un necilvēcības aculieciniekiem. /../

Helmut Gernšeims. Radošā fotogrāfija. 1962

Meistara atpazīšanas zīme – zīmogs uz foto bildēm

Foto ED.Zariņš
Aluksnē.

Tā kā fotopapīrs bija ļoti plāns, to līmēja uz kartona. Pateicoties tam, vēl vairāk nekā pēc 100 gadiem, mēs varam turēt savās rokās un aplūkot šos tālā laika lieciniekus. Fotogrāfijas mugurpusē izvietoja grafisko reklāmu. Reklāmā un bides priekšpusē parādās zīmogi – medaļas, ko Ed.Zariņš saņēmis par centību piedaloties ar foto darbiem Gulbenes lauksaimniecības biedrības izstādē 1914.gadā. Darba pirmajos gados fotogrāfs savā salonā gatavoja "vizītes" formāta fotogrāfijas ar noteiktu izmēru (6,3 x 10,2 cm) un "kabineta" formāta (11 x 17 cm) bides

Papardes stacijas
priekšnieks Matvejs

Tajā laikā, kad Eduards Zariņš sāka darboties ar fotogrāfijām, portreti tika uzlīmēti uz standartizētām kartona pamatnēm, lai plāno fotogrāfiju aizsargātu no mehāniskiem bojājumiem. Fotogrāfijas tika arī īpaši mākslinieciski noformētas

Raksturīgs fotogrāfiju ierāmējuma paraugs. Fotogrāfijā Dravniecības kursu dalībnieki Alūksnē 1908.gadā

1910-to gadu fotogrāfijas

Ed. Larin

ALUKSNĒ

Ed. Larin

ALUKSNĒ

Ed.Zariņš ir bijis iecienīts salona fotogrāfs, īpaši jaunlaulāto vidū, jo pratis klientus nostādīt labākās pozās. Fotogrāfijās redzamas arī interesantas maināmas fona dekorācijas

Ed. Larin ALUKSNE

Aplūkojot un iedziļinoties fotogrāfijās, varam atklāt tā laika modi apģērbā un matu frizūrās, gan arī fotomeistara manieri un profesionālo varēšanu

Proģimnāzijas 4.klases skolēni un skolotāji 1916.gadā. Skola dibināta 1910.gadā, ar dažādiem nosaukumiem pastāvēja līdz 1929.gadam ezermalā. Rūpnieks E.Ellenbergs to pārbūvēja no muižas īpašnieka Arnolda Fītinghofa nopirktos stallus. Fotografijas vidū pareizticīgo draudzes mācītājs Andrejs Jansons - Alūksnes Izglītības biedrības vadītājs

Alūksnes pagasta Paideru skolas kolektīvs, no labās puses skolotājs un skolas pārzinis Aleksandrs Berkulis (no 1900). Skola dibināta 1871.gadā. A.Berkulis aktīvs sabiedriskais darbinieks, vadīja dziedāšanas biedrības kori

1920-to gadu fotogrāfijas

Alūksnieši draugu grupa. No labās Arvīds Sedlenieks, Arnolds Serdāns

1928.gada ģimnāzijas izlaiduma klases

Dziesmu svētku dalībnieki 1928.gada 12.augustā, kad notika pirmie Malienas dziesmu svētki Alūksnē Latvijas brīvvalsts laikā. 1.rindā no labās puses 4.- Alūksnes teātra režisore Emma Čēma; 2.r. 1.- Mārkalnes skolas direktors Bērziņš, 2.- Bejas skolas direktors Zībiņš, 4.- Aleksandrs Berkulis Alūksnes pagasta Paideru skolas pārzinis, 5.- skolotājs Vanags

© 1914
H. W. H. W. H.

1930 – to gadu fotogrāfijas

Alūksnes teātra aktieri pēc izrādes “Zemjūras valstī” 1933.gada 1.aprīlī

Mājsaimniecības kursu dalībnieces Alūksnē 1934.gada 23.novembrī

Annas pagasta 6-klasīgās pamatskolas skolotāji, foto 1930-tie gadi

**Ernests Grāvītis ar sievu Emmu Grāvītis
(friziere) un dēlu, nākamo komponistu
Oļģertu Grāvīti**

Foto Ed. Zarins
Aukstīnē.

Tagad, protams, viss ir mainījies, bet cilvēkos joprojām senās fotogrāfijas izraisa pozitīvas emocijas, sevišķi, ja pastāv iespēja atpazīt kaut ko savu, pazīstamu...

Izstādes atklāšana un tikšanās Alūksnes pilsētas bibliotēkā ar foto vēsturnieku, Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku Pēteri Korsaku 24.07.2015.

Kaut arī E.Zariņa mazmeita Jutta Burkhardt dzīvo Vācijā, saites, kas viņu vieno ar Latviju, joprojām ir ciešas. Viņa viesojas arī Alūksnē un lepojas ar savu vectēvu.

Tikšanās reizē Alūksnes pilsētas bibliotēkā
2015.gada augustā